

Řešení úloh z regionálního kola ČLO, ročník 2021/2022

Název úlohy	autor/ka
1 Burušaskí	<i>Eliška Freibergarová</i>
2 Litevština	<i>Ema Grofová</i>
3 Ibibio	<i>Michaela Svatošová</i>
4 Ngitština	<i>Jan Petr</i>
5 Skotská gaelština	<i>Jan Petr</i>

1 Burušaskí

Úkol 1: **1D 2I 3J 4H 5F 6G 7A 8C 9K 10B 11E**

Úkol 2: Hapkuine walu. = **Manželka spadla.**
Hire hayorar mel umi. = **Muž dal koni víno.**
Guse hilescum hayor yanu. = **Žena vzala chlapci koně.**
Mie cai menu. = **Matka pila čaj.**
Sipaie šapik šimi. = **Voják jedl chléb.**

Úkol 3: Dívka svázala ženu. = **Dasene gus muphusu.**
Obchodník viděl chlapce. = **Saudagare hiles yeci.**
Žena vzala muži víno. = **Guse hircum mel yanu.**
Čarodějnice jedla koně. = **Šušolikise hayor šimu.**
Student dal matce knihu. = **Šagire mimor kitap umi.**

Vysvětlení:

Gramatika:

Tvary sloves:

<i>Osoba</i>	<i>muž/zvíře</i>	<i>žena</i>
3. osoba j. č.	-i	-u

Pokud je předmětem v akuzativu žena, přidává se bez ohledu na rod podmětu ke slovesu prefix mu-.

Tvary podstatných jmen:

<i>Pád</i>	<i>muž/zvíře</i>	<i>žena</i>
nominativ/absolutiv („předmět v akuzativu“)	-	
ergativ („podmět“)	-e	
dativ („dát komu“)	-ar	-mor
ablativ („vzít komu“)	-cum	-mucum

Slovník:

Podstatná jména:

čarodějnice = šušolikis
dívka = dasen
chlapec = hiles
chléb = šapik
kniha = kitap
kůň = hayor

manželka = hapkuin
matka = mi
muž = hir
obchodník = saudagar
palác = thaang
princ = tham
student = šagir

syn = i
víno = mel

voják = sipai
žena = gus

Slovesa:

dát = -um-
pít = -men-
plakat = -her-
spadnout = -wal-

svázat = -phus-
uhodit = -del-
vidět = -yec-
vzít = -yan-

Bodování:

Úkol 1. Maximum = 4 body. Za každé nesprávné přiřazení odečítejte 0,5 bodu.

Úkol 2. Maximum = 4,5 bodu. První věta má hodnotu 0,5 bodu, všechny ostatní věty po 1 bodu. Za každé nesprávné slovo/koncovku/předponu apod. odečítejte 0,5 bodu z maxima pro danou větu.

Úkol 3. Maximum = 7,5 bodu. Každá věta má hodnotu 1,5 bodu. Za každé nesprávné slovo/koncovku/předponu apod. odečítejte 0,5 bodu z maxima pro danou větu (stejně jako ve cvičení 2).

2 Litevština

Úkol 1.

1. **Žemyna Žukauskienė**
2. **Vytautas Žukauskas**
3. **Pranciškus Astrauskas**
4. **Ieva Astrauskienė**
5. **Liepa Žukauskaitė**
6. **Auksė Sakalauskienė**
7. **Jurgis Sakalauskas**
8. **Povilas Astrauskas**
9. **Jogailė Sakalauskaitė**
10. **Nojus Sakalauskas**

Úkol 2.

Julija Astrauskaitė yra Pranciškaus **Astrausko dukra**.
Žemynos **Žukauskienės anūkės** vardas Julija Astrauskaitė.

Vysvětlení:

V úloze se nacházejí výrazy pro následující příbuzenské vztahy:

matka	motina	dědeček	senelis
otec	tėvas	vnučka	anūkė
dcera	dukra	vnuk	anūkas
babička	senelė		

Věty z první části zadání lze přeložit takto: „Jméno otce Liepy (je) Vytautas Žukauskas.“ V druhé části jsou věty přeložitelné jako „Jogailė je vnučka Vytautase.“

Všechna mužská příjmení končí -as, příjmení svobodných žen -aitė a příjmení vdaných žen -ienė.

Skloňování výrazů pro příbuzenské vztahy, křestních jmen i příjmení funguje následovně:

nominativ:	genitiv:
-a	-os
-ė	-ės
-as	-o
-us	-aus
-is	(-io, pro řešení úlohy není podstatné)

Bodování:

Úkol 1.

U osob 1, 3, 5, 6, 7, 8 lze udělit nejvýše 1,5 bodu, u osob 2, 4, 9, 10 nejvýše 1 bod.

Body uděluje pouze za správnou kombinaci jména a příjmení. Za každou chybnou koncovku, chybný tvar příjmení nebo překlep strhnete 0,5 bodu z maximálního počtu bodů pro danou osobu.

Úkol 2.

Za každé správné slovo udělte 1 bod, nejvýše tedy 2 body za každou větu.

3 Ibibio

Úkol 1.

kořen	kmen	význam kmene
béék	beeɣe	<i>který odlupuje kukuřici</i>
bom	bommó	<i>nerozbíjet</i>
dá	dááyá	<i>nestát</i>
sɔβó	sɔβoke	<i>který vře</i>
sóón	sóónó	<i>neposmívat se</i>
yét	yette	<i>který myje</i>
dóón / dɔɔn	dɔɔnɔ	<i>který mluví plynule</i>
fáájá	fáájáké	<i>nehádat se</i>
kóók / kó	kóóyó	<i>nevršit</i>
kpéép	kpééβé	<i>neučit</i>
tem	temmé	<i>nevařit</i>
wót / wot	wotto	<i>který zabíjí</i>

Vysvětlení:

Záporné tvary se tvoří připojením sufixu, který má podobu

1. u dvojslabičných sloves: [-ké]
2. u jednoslabičných sloves se strukturou (C = konsonant, V = vokál)
 0. CV: [-ɣV'] (navíc dojde k prodloužení prvního vokálu)
 1. C₁VC₂: [-C₂V']
 2. C₁VVC₂: [-V'] (pokud je na pozici C₂ [p t k], dojde k jejich oslabení na [β r ɣ])

Relativní tvary („který Vuje“) se tvoří stejně, jen všechny slabiky výsledného tvaru získávají nízký tón (u záporného tvaru zůstávají tóny původního kořene zachovány).

Bodování: Za každé zcela správně vyplněné políčko tabulky udělte 1 bod.

4 Ngitština

Úkol 1. Zapište číslicemi:

- a) atdí **1**
- b) otsi dò ɔɔɔ **14**
- c) wǎdhì **32**

Úkol 2. Zapište v ngitštině:

- a) 13 **otsi dò atdí**
- b) 19 **àbà-vi**
- c) 28 **àdzòro**

Vysvětlení: Základy tradičního ngitského číselného systému jsou násobky čtyř: *àrǎ* znamená 8, *otsi* 12, *àbà* 20, *àdzòro* 28 a *wǎdhì* 32. Ze základu *X* se pak odvozují čísla $X-1$ (*X-vi*), $X+1$ (*X dò atdí*) a $X+2$ (*X dò ɔɔɔ*).

Poznamenejme, že ve skutečnosti má prvních deset čísel své vlastní názvy, a že neexistují tradiční výrazy pro čísla větší než 34.

Bodování: Za každou správnou odpověď v úkolech 1 i 2 udělte 1,5 bodu. Drobná přepsání se se za chybu nepovažují, částečné body se neudělují.

5 Skotská gaelština

Úkol 1. Přiřaďte k českým výrazům jejich překlady do skotské gaelštiny.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
I	H	G	J	D	E	F	C	M	K	A	B	L

Úkol 2. Přeložte do skotské gaelštiny:

1. bílý dům	taigh-bàn
2. kávovar	inneal-cofaidh
3. larva bource morušového	cnuimh-shioda
4. chlupatá čepice	ad-mholach
5. svačina	biadh-beag

Vysvětlení:

Níže se nachází slova ve skotské gaelštině, ze kterých se skládají výrazy v úloze. Uvedeny jsou překlady relevantní k řešení úlohy. Písmeno v závorce značí rod (*f* ženský, *m* mužský).

<i>ad (f)</i>	čepice	<i>mathan (m)</i>	medvěd
<i>bàn</i>	bílý	<i>mearag (f)</i>	dýně
<i>beag</i>	malý	<i>molach</i>	chlupatý
<i>biadh (m)</i>	jídlo	<i>muir (m)</i>	moře
<i>bòrd (m)</i>	stůl	<i>nighe (m)</i>	praní
<i>clàr (m)</i>	disk	<i>sìoda (m)</i>	hedvábí
<i>cnuimh (f)</i>	červ	<i>sòghail</i>	luxusní
<i>cofaidh (m)</i>	káva	<i>taigh (m)</i>	dům
<i>comhachag (f)</i>	sova	<i>talmhainn</i>	zemní
<i>cruaidh</i>	pevný	<i>uisge (m)</i>	voda
<i>inneal (m)</i>	přístroj		

Ve dvouslovných složeninách je první slovo rozvíjený člen, druhé slovo rozvíjející člen. Je-li navíc první slovo ženského rodu, dochází k *oslabení* první souhlásky druhého slova, znázorněné přidáním *-h-* (například v *ad-mholach*).

Poznámka: Oslabování souhlásek (anglicky *lenition*) je komplikovaný proces prorůstající skotskou gaelštinou. Že k oslabení dochází, pokud je rozvíjený člen ženského rodu, je spíše tendence nežli pravidlo. Existuje mnoho příkladů, kdy tomu tak není.

Bodování:

Za zcela správné řešení úkolu 1 je 5 bodů. Za každou chybu se odečítá 0,5 bodu (až do 0 bodů). Bez bodů tedy skončí řešitelé, kteří mají správně nejvýše tři přiřazení.

V úkolu 2 udělte za každý zcela správný překlad 2 body. Pokud je v překladu chyba v oslabování první souhlásky (*-h-* chybí nebo přebývá), udělte 1 bod.